

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ที่ผ่านมา สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์

เอกสาร

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุ คือธนาคารมีเอกสารที่จะนำมาจัดเก็บเป็นเอกสารจดหมายเหตุ เมื่อมีการจัดตั้งหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์อย่างเป็นทางการแล้ว 8 ประเภท ได้แก่

1. เอกสารประวัติและการก่อตั้งธนาคาร จำนวน 1,054 รายการ
2. เอกสารการบริหารจัดการ จำนวน 3 รายชื่อ
3. เอกสารบัญชี / การเงิน จำนวน 2,089 รายการ
4. เอกสารพนักงาน 3 รายชื่อ
5. การดำเนินธุรกิจ ติดต่อสาขา การปฏิบัติงาน จำนวน 80 รายชื่อ
6. เอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวน 11 รายชื่อ
7. เอกสารประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 รายการ
8. โสตทัศนวัสดุ จำนวน 290 รายการ

เอกสารเหล่านี้เป็นเอกสารที่มีอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานธนาคารไทยคือเอกสารเดิมของหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑสถานธนาคารไทยที่ได้รวบรวมจากสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติและเอกสารเดิมของธนาคาร จำนวน 2,857 รายการ และเอกสารของศาสตราจารย์อาภรณ์ กฤษณามระ จำนวน 581 รายการ และมีเอกสารที่คาดว่าจะได้รับเข้ามาเพิ่มหลังจากตั้งเป็นหอจดหมายเหตุแล้ว คือเอกสารที่กำหนดให้เก็บตลอดไปในตารางกำหนดอายุเอกสารจากระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสาร ซึ่งเป็นเอกสารที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานทั้งหมดของธนาคาร จำนวน 97 รายชื่อ

ระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารธนาคารไทยพาณิชย์

ธนาคารไทยพาณิชย์ได้กำหนดระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารไว้อย่างรอบคอบตามหลักการจัดการเอกสารในสำนักงาน และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 แต่ยังคงขาดเพียงขั้นตอนงานจดหมายเหตุที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดอายุเอกสาร การรับฝากเอกสารและรับมอบเอกสารจดหมายเหตุเข้ามาจัดเก็บ

การบริหารดำเนินงานหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์

ธนาคารมีการบริหารดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 2 ปี ทำให้การบริหารงานจดหมายเหตุมีความชัดเจน เหมาะสม ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน บุคลากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ มีการดำเนินงานแล้วคือการจัดหาและรับมอบเอกสาร จัดเรียงและจัดทำเครื่องมือช่วยค้น มีการให้บริการแก่หน่วยงานภายในและประชาสัมพันธ์ และมีการจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร การอภิปรายผล สงวนลิขสิทธิ์

เอกสาร

เอกสารที่จะจัดเก็บเป็นเอกสารจดหมายเหตุนั้นมีปริมาณมากพอที่จะจัดตั้งเป็นหอจดหมายเหตุ ทั้งเอกสารเดิมที่มีอยู่ที่หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย และเอกสารของศาสตราจารย์อาภรณ์ กฤษณามระ และนอกจากนี้ ยังคาดหมายว่าหอจดหมายเหตุจะได้รับเอกสารตามรายชื่อเอกสารในตารางกำหนดอายุเอกสารจากระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารอีก เอกสารเหล่านี้เป็นเอกสารที่ธนาคารได้กำหนดอายุเอกสารไว้ว่าเป็นเอกสารที่เก็บตลอดไปซึ่งยังคงเก็บอยู่ในหน่วยงาน เมื่อพิจารณาคุณค่าแล้ว หอจดหมายเหตุจะรับมาเก็บรักษาต่อไป

เอกสารที่ฝากเก็บที่ศูนย์เก็บเอกสาร เป็นเอกสารอีกส่วนหนึ่งที่อาจจะนำมาพิจารณาเป็นเอกสารจดหมายเหตุได้หากมีการพิจารณาทบทวนกำหนดอายุเอกสาร และกำหนดให้มีการตรวจสอบและแจ้งหอจดหมายเหตุก่อนทำลาย เอกสารที่ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณค่าก็จะไม่ถูกทำลายไป

ระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารธนาคารไทยพาณิชย์

จากการวิเคราะห์ระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสาร พบว่าธนาคารมีวิธีการปฏิบัติในการจัดการเอกสารที่ดี มีตารางกำหนดอายุเอกสาร เป็นการควบคุมเอกสารไม่ให้ถูกทำลายไปก่อน

การพิจารณา เอกสารที่จะได้รับเข้ามาในหอจดหมายเหตุก็จะเป็นเอกสารที่ได้ผ่านการพิจารณามาแล้วขั้นหนึ่ง หอจดหมายเหตุก็จะได้รับเอกสารเข้ามาเป็นประจำตามระเบียบที่ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติ ซึ่งมีความเป็นไปได้เพราะหน่วยงานของธนาคารก็ได้ปฏิบัติตามระเบียบนี้อยู่ในปัจจุบัน แต่ยังคงขาดการกำหนดขั้นต้นเกี่ยวกับงานจดหมายเหตุ การมีระเบียบและหน่วยงานปฏิบัติเช่นนี้ก็จะเป็นเรื่องมือในการรับมอบเอกสาร ช่วยสนับสนุนให้หอจดหมายเหตุได้รับเอกสารเข้ามาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ควบคุมเอกสารได้ เอกสารไม่จำกัดอยู่เท่าเดิม จะทำให้หอจดหมายเหตุที่จัดตั้งขึ้นมาแล้วมีการดำเนินงานต่อไปได้

การบริหารดำเนินงานหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์

ธนาคารไทยพาณิชย์ได้ให้ความสำคัญกับงานจดหมายเหตุและได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการจดหมายเหตุไปแล้ว ซึ่งตามโครงการได้มีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับธนาคารไทยพาณิชย์ยุคแรกเริ่มมาเก็บไว้เป็นประวัติขององค์กร ภายหลังจบโครงการมีการดำเนินงานจดหมายเหตุต่อเนื่องโดยเป็นหน่วยงานภายใต้มูลนิธิสยามกัมมาจล มีการบรรจุเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุเข้ามาปฏิบัติงาน การจัดสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ต่อมาได้มีการบริหารงาน มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจนอยู่ภายในธนาคาร มีการปรับปรุงสถานที่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้รับงบประมาณจากธนาคาร และมีการดำเนินงานตามแนวทาง วิธีการและขั้นตอนในการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ มีฐานข้อมูลจดหมายเหตุ มีการจัดเรียงเอกสารและทำเครื่องมือช่วยค้นเพิ่ม มีการรับมอบเอกสารเข้ามาคือเอกสารของศาสตราจารย์อภรณ์ กฤษณามระ ซึ่งเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุได้คัดแยกเอกสารแล้ว มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์คือ การจัดสัมมนาวิชาการและนิทรรศการจดหมายเหตุ และให้บริการแก่หน่วยงานภายในธนาคาร รวมทั้งจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า แสดงถึงการบริหารดำเนินงานของหอจดหมายเหตุที่ผ่านมาว่าได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี มีขั้นตอนพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับตั้งแต่ดำเนินโครงการจนปัจจุบัน ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่เพียงเท่าที่โครงการดำเนินงานไว้ จึงมีความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุอย่างเป็นทางการ และมีการบริหารดำเนินงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เอกสาร

ในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุ เอกสารมีความสำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินงาน ถึงแม้จะมีเอกสารแล้วและคาดว่าจะได้รับรอบเอกสารเข้ามาอีกก็ตาม แต่ปริมาณยังนับว่าน้อยหากเทียบว่า

ธนาคารไทยพาณิชย์ดำเนินกิจการมาแล้ว 100 ปี การเร่งรัดให้มีการมอบเอกสารแก้หจกหมายเหตุ ธนาคารจะเป็นการอนุรักษ์เอกสารที่ดีที่สุด เป็นภารกิจสำคัญที่เจ้าหน้าที่จดหมายเหตุต้องเร่งประสานให้เกิดนโยบายการส่งมอบเอกสารจดหมายเหตุโดยเร็ว เพื่อให้หจกหมายเหตุเติบโตและมีคุณค่าเพิ่มขึ้น

ระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารธนาคารไทยพาณิชย์

ระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสาร ซึ่งขณะนี้กำลังมีการปรับปรุงอยู่นั้น มีเรื่องที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานจดหมายเหตุ คือ

1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณค่าเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อร่วมกันพิจารณา กลั่นกรองในการประเมินคุณค่าเอกสารอย่างรอบคอบ ให้ได้เอกสารจดหมายเหตุที่จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน และผู้สนใจทั่วไป คณะกรรมการจะร่วมกันปรับปรุงตารางกำหนดอายุการจัดเก็บเอกสารให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเอกสารใหม่ที่เกิดขึ้นและเอกสารที่ยังไม่ได้กำหนดไว้ในตารางกำหนดอายุเอกสาร เช่น เพิ่มเฉพาะเรื่อง รูปภาพ สื่อโสตทัศนวัสดุต่างๆ

สำหรับธนาคารไทยพาณิชย์ คณะกรรมการประเมินคุณค่าเอกสารควรประกอบด้วย

1.1	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ บริหารงานสื่อสารองค์กร	ประธาน
1.2	ผู้จัดการสายกำกับและควบคุม กลุ่มตรวจสอบและกำกับ	กรรมการ
1.3	ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเอกสาร	กรรมการ
1.4	ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทยและงานจดหมายเหตุ	กรรมการ
1.5	นักวิจัยจากงานวิจัย	กรรมการ
1.6	นักกฎหมายของธนาคาร	กรรมการ
1.7	นักจดหมายเหตุผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.8	เจ้าหน้าที่จดหมายเหตุของธนาคาร	กรรมการและเลขานุการ

2. กำหนดเวลาให้ส่งเอกสารให้หจกหมายเหตุ เมื่อธนาคารได้มีการบริหารและดำเนินงานจดหมายเหตุแล้ว ควรกำหนดให้หน่วยงานส่งมอบและฝากเก็บเอกสารที่หจกหมายเหตุ เมื่อเอกสารนั้นสิ้นกระแสรการใช้งานแล้วเป็นประจำทุกปี ตามตารางกำหนดอายุเอกสาร เพื่อให้หน่วยงานจัดเก็บเอกสารน้อยลง ซึ่งจะประหยัดพื้นที่ เวลา และงบประมาณในการจัดเก็บเอกสารในสำนักงาน

3. กำหนดวิธีการในการส่งมอบเอกสารให้หจกหมายเหตุ เพื่อให้เป็นมาตรฐานทั้งหน่วยงานได้แก่ การจัดทำรายการเอกสาร การกำหนดคำค้นที่จะสามารถนำมาใช้ค้นหาเอกสาร

ชื่อนั้นได้สะดวก เนื่องจากเอกสารมีลักษณะเนื้อหาเฉพาะด้าน เจ้าของเอกสารจะสามารถระบุได้ว่า เอกสารนั้นจะมีคำค้นว่าอย่างไรบ้างนอกจากชื่อเอกสาร ซึ่งหากใช้ชื่อเอกสารเป็นคำค้นเพียงชื่อเดียวก็อาจค้นหาเอกสารได้ไม่สะดวกสำหรับผู้ค้นคว้าที่เป็นนักวิชาการอื่น

4. มีการทบทวนตารางกำหนดอายุเอกสารอย่างสม่ำเสมอ และมีการเพิ่มรายชื่อเอกสารที่เกิดขึ้นใหม่เป็นประจำ โดยอาจให้หน่วยงานแจ้งเป็นประจำทุกปีว่ามีรายชื่อเอกสารต่างจากระเบียนหรือไม่ มีเอกสารใดเลิกใช้แล้ว หรือใช้เอกสารใดเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงในตารางกำหนดอายุเอกสารต่อไป

การบริหารดำเนินงานหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์

เมื่อมีความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ขึ้นแล้ว ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางในการบริหารและดำเนินงานสำหรับหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ดังนี้

1. การบริหารงานจดหมายเหตุ

1.1 นโยบาย นโยบายนี้ควรต้องมีการอนุมัติและประกาศให้รับรู้ทุกหน่วยงาน จึงจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานในการส่งมอบหรือฝากเก็บเอกสารตามที่กำหนดไว้ให้หอจดหมายเหตุทุกปี ควรกำหนดนโยบายที่ว่าหอจดหมายเหตุธนาคารจะจัดเก็บเอกสารการบริหารดำเนินงานของธนาคารและเอกสารของอดีตผู้บริหารธนาคารที่ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณค่า ไว้เพื่อให้บริการพนักงานธนาคารและผู้ที่ได้รับอนุญาตจากผู้บริหารธนาคาร

1.2 โครงสร้างการบริหารงาน ตามที่ได้เสนอแผนภาพโครงสร้างการบริหารงานจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ไว้ในบทที่ 2 (หน้า 40) นั้น จะเห็นว่าโครงสร้างการบริหารงานมีความชัดเจนให้อิสระในด้านวิชาการและการบริหารงานดี

1.3 บุคลากร สำหรับเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์นั้น มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามหลักวิชาการจดหมายเหตุทั้งหมดทุกด้านตั้งแต่การประเมินคุณค่า การรับมอบจัดเรียง ทำคำอธิบาย ทำ เครื่องมือช่วยค้น ให้บริการ ประชาสัมพันธ์ แต่งานจดหมายเหตุทุกขั้นตอนมีรายละเอียดมาก สำหรับหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ ยังมีขนาดเล็ก มีเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุ 1 อัตรา ควรจะมีผู้ช่วยเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุจำนวน 2 อัตรา เพื่อช่วยทำหน้าที่ดังนี้

1.3.1 การประเมินคุณค่าและรับมอบเอกสาร ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุก็จะทำหน้าที่ลงทะเบียนรับมอบเอกสารและช่วยตรวจสอบเอกสารที่ส่งมอบกับรายการเอกสาร เก็บกล่องเอกสารตามที่กำหนดในแผนผัง

1.3.2 การจัดเรียงเอกสาร ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุก็จะช่วยงานที่ต่อเนื่องจากเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุได้จัดหมวดหมู่ และทำคำอธิบายเอกสารทั้งในระดับกลุ่ม ระดับชุด และ

รายปีแล้ว ด้วยการนับจำนวนแผ่น และหาวันที่ผลิตและวันสิ้นสุดของเอกสารแต่ละปีก จัดเรียงลำดับเอกสารแต่ละชุด และลงรายการตามรหัสที่เจ้าหน้าที่จดหมายเหตุกำหนดแล้วบรรจุ เอกสารใส่แฟ้มใส่กล่อง ทำป้ายประจำกล่องและช่วยเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุจัดเก็บตามสถานที่ที่กำหนด

1.3.3 การบริการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสารจดหมายเหตุ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุก็จะช่วยหีบเอกสารให้บริการ และประชาสัมพันธ์ ตรวจสอบเอกสารก่อนจัดเก็บ รวมบุคลากรด้านจดหมายเหตุทั้งหมดเป็น 3 คน และอาจรับนักศึกษาฝึกงานมาช่วยใน กิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่สามารถช่วยได้ เพื่อให้การดำเนินงานจดหมายเหตุรวดเร็วขึ้นและ ครบถ้วน

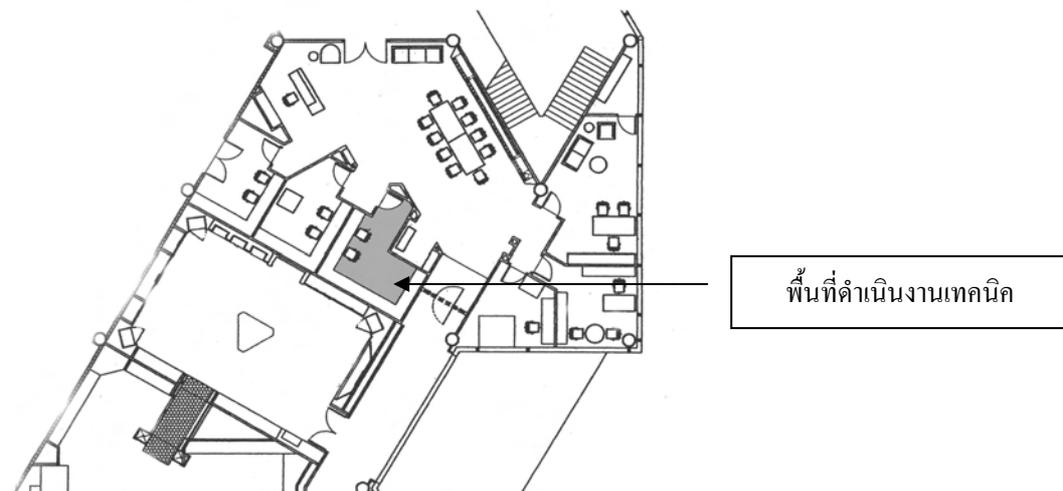
1.4 สถานที่ การใช้พื้นที่สำหรับหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ มีการใช้สอย สำหรับการดำเนินงานจดหมายเหตุ ตามที่ได้มีการจัดเตรียมไว้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.4.1 พื้นที่จัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุประมาณ 64 ตารางเมตร และจากจำนวนชั้น ที่เก็บเอกสารจะเก็บเอกสารได้เพียง 234 กล่องขนาดกว้างประมาณ 5 นิ้ว จึงอาจเพียงพอใน ระยะแรก สำหรับการจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุที่มีอยู่เดิมของจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ธนาคาร ไทย และเอกสารของศาสตราจารย์อาภรณ์ ฤกษ์งามระ แต่ธนาคารยังมีเอกสารที่เก็บอยู่ที่ หน่วยงานอีกจำนวนมากเนื่องจากธนาคารมีการดำเนินงานมากกว่า 100 ปี หากมีการส่งมอบเอกสาร ให้หอจดหมายเหตุเพิ่มเติมก็จำเป็นต้องใช้พื้นที่มากขึ้น

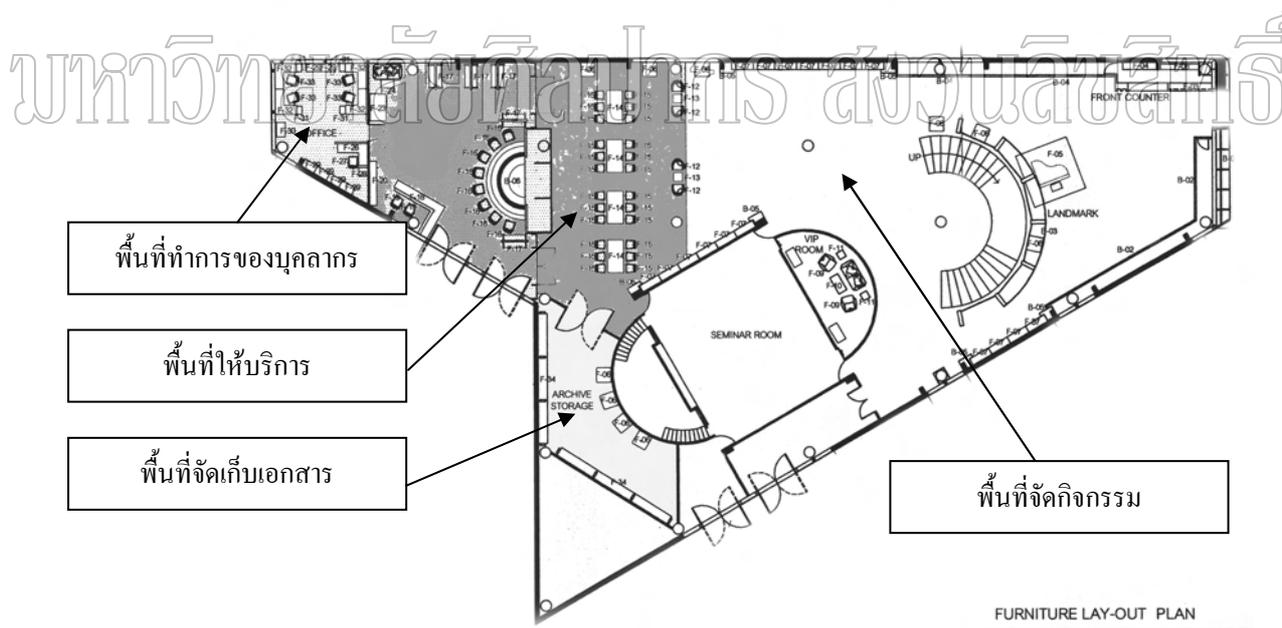
1.4.2 พื้นที่ดำเนินงานเทคนิคจดหมายเหตุ ต้องการพื้นที่มากกว่าการตั้งโต๊ะธรรมดา เพราะในการจัดเรียงเอกสารจดหมายเหตุแต่ละครั้ง ต้องจัดทั้งชุดซึ่งมีเอกสารปริมาณมากตั้งแต่ 10 ชุด ถึง 100 ชุดได้ แตกต่างจากการจัดหนังสือที่จะทำทีละเล่ม ดังนั้นจึงต้องการพื้นที่สำหรับติดตั้ง อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้แก่ ชั้นพักเอกสารขนาด 1 x 1.80 x .60 เมตร 5 ชั้นจำนวน 1 ชุด โต๊ะ จัดเอกสารขนาด 1.80 x .90 เมตร พร้อมเก้าอี้ จึงต้องการเนื้อที่ทำงานมากกว่าห้องทำงานเจ้าหน้าที่ ทั่วไป

1.4.3 พื้นที่สำหรับบริการ มีพื้นที่สำหรับให้บริการอ่านเอกสาร ควรแยกโต๊ะอ่าน เอกสารจากส่วนปฏิบัติงานเทคนิคจดหมายเหตุ เพื่อควบคุมการใช้เอกสาร โต๊ะอ่านเอกสารควรมี ขนาด .90 x .90 เมตร พร้อมเก้าอี้จำนวน 3 ชุด แต่ละชุดสำหรับผู้ใช้บริการแต่ละคน ซึ่งจะวาง เอกสารได้ 2-3 กล่อง และอ่านเอกสารได้สะดวกสบาย

การใช้พื้นที่สำหรับห้องจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ มีรูปแบบดังแสดงต่อไปนี้

ภาพที่ 1 พื้นที่ดำเนินงานเทคนิคจดหมายเหตุ บริเวณชั้น 2 พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย

ภาพที่ 2 พื้นที่ส่วนต่างๆ ของห้องจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์

1.5 วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการดำเนินงานจดหมายเหตุ ควรมียกข้อยกเว้นเฉพาะ จากเอกสารที่มีอยู่ที่หอจดหมายเหตุและเอกสารที่จะได้รับมาเพิ่มเติม นั้น เอกสารค่อนข้างเก่า จึงควรมีวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมดังนี้

1.5.1 ภารกิจในการจัดเก็บ คือชั้นเก็บเอกสาร โดยทั่วไปจะใช้ชั้นเลื่อน เพื่อเก็บเอกสารได้จำนวนมาก สถานที่ที่ธนาคารจัดให้เก็บเอกสารจดหมายเหตุคงไม่ได้คำนวณน้ำหนักสำหรับชั้นเลื่อนไว้ ระยะเวลาจึงไม่อาจติดตั้งชั้นเลื่อนได้ ในอนาคตสถานที่เก็บเอกสารน่าจะกว้างและรับน้ำหนักได้มากพอที่จะติดตั้งชั้นเลื่อนได้

1.5.2 วัสดุอุปกรณ์สำหรับเก็บเอกสาร ควรมีชั้นเก็บเอกสารเพิ่มเติมสำหรับเก็บเอกสารขนาดเล็กจำพวกฟิล์ม สไลด์ ควรมีตู้กว้างสำหรับเก็บแบบแปลน รถเข็นเอกสาร บันไดสำหรับเก็บเอกสารขึ้นชั้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดเก็บเอกสาร เป็นต้น

1.5.3 หากหอจดหมายเหตุอนุรักษ์เอกสารโดยการถ่ายสำเนาไมโครฟิล์ม หรือได้รับเทปบันทึกเสียง วิดิทัศน์ หรือสื่อชนิดอื่นที่ต้องใช้เครื่องเล่นเฉพาะเข้ามาให้บริการ ก็จำเป็นต้องจัดหาเครื่องเล่นสื่อดังกล่าวเข้ามาเพื่อให้บริการผู้ค้นคว้าและสำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพสื่อดังกล่าวเป็นประจำทุกปีด้วย

1.6 งบประมาณ ธนาคารได้มีการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจดหมายเหตุตามแผนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ซึ่งหอจดหมายเหตุได้รับงบประมาณเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน โดยเมื่อตั้งเป็นหอจดหมายเหตุแล้วอาจมีงบประมาณเพิ่มนอกจากงบประมาณด้านเจ้าหน้าที่แล้ว อาจมีการจัดสรรงบประมาณให้หอจดหมายเหตุโดยตรง แบ่งเป็นงบประมาณประจำ สำหรับการบริหารงาน จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ตามแผนการดำเนินงาน

2. การดำเนินงานจดหมายเหตุ

2.1 การประเมินคุณค่าเอกสาร เนื่องจากงานด้านจดหมายเหตุเป็นงานใหม่สำหรับธนาคาร หน่วยงานเจ้าของเอกสารจึงอาจยังไม่ทราบว่าเอกสารจดหมายเหตุมีลักษณะเป็นอย่างไร ผู้ศึกษาจึงเสนอให้มีการดำเนินงานดังนี้

2.1.1 มีการเผยแพร่ข้อมูล ให้ความรู้เรื่องจดหมายเหตุ และการประเมินคุณค่าเอกสารให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบ เห็นความสำคัญของเอกสาร และสามารถพิจารณาประเมินคุณค่าเอกสารได้ในเบื้องต้น

2.1.2 เอกสารที่จะจัดเก็บนอกจากพิจารณาตามประเภทที่กำหนดแล้ว อาจใช้แนวทางการพิจารณาจากหอจดหมายเหตุธนาคารแห่งประเทศไทยเพิ่มเติม รวมทั้งการพิจารณาเอกสารของบริษัทบริติชปิโตรเลียม ซึ่งไม่ใช้วิธีแยกเอกสาร โดยการตัดวันออก และเก็บเอกสาร

กลุ่มสำคัญคือ รายงานประจำปี บัญชีซึ่งเปิดเผยต่อสาธารณะ เอกสารลงทะเบียนผู้ถือหุ้น แฟ้มประวัติผู้บริหารระดับสูง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งขึ้นจะร่วมกันพิจารณา

2.2 จัดหาเอกสารจดหมายเหตุ สำหรับหอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ ในระยะเริ่มดำเนินการ มีวิธีจัดหาเอกสารจดหมายเหตุ มี 2 วิธี คือ

2.2.1 รับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงาน ของธนาคารเป็นประจำทุกปี ตามตารางกำหนดอายุเอกสาร เนื่องจากธนาคารได้มีระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสาร มีการกำหนดอายุเอกสารไว้แล้ว และทุกหน่วยงานปฏิบัติตามระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารที่ธนาคารได้กำหนดไว้ เมื่อหน่วยงานปฏิบัติตามระเบียบแล้ว หอจดหมายเหตุสามารถรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แต่ในระยะแรกอาจมีเอกสารเข้ามามากเพราะยังไม่ได้มีการรับมอบ แต่ต่อไปเอกสารก็จะเข้ามาเป็นปกติและเป็นระบบ

มีการติดตามเอกสารจากหน่วยงานในเรื่องที่สำคัญที่เพิ่งผ่านพ้นไป เช่น การจัดกิจกรรม 100 ปี โดยไม่ต้องรอ เพราะเอกสารเหล่านี้มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นประจักษ์พยานในการดำเนินกิจการของธนาคาร ก่อนที่เอกสารจะถูกเก็บปะปนไปกับเอกสารประเภทอื่นที่เกิดขึ้นประจำ

2.2.2 รับบริจาคเอกสารส่วนบุคคล จากเจ้าของเอกสารซึ่งเป็นอดีตผู้บริหารระดับสูงของธนาคาร ขอรับบริจาคเอกสาร รูปภาพหรือสิ่งของที่เห็นว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เพื่อการจัดแสดงและจัดเก็บไว้เป็นเอกสารสำคัญของชาติ ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญของหน่วยงานเอกสารของท่านจะแสดงการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างดีที่สุดส่วนหนึ่ง พิพิธภัณฑสถานชาติไทยได้รับของอยู่เสมอ

2.3 การจัดเรียงเอกสารจดหมายเหตุ เอกสารที่มีอยู่ในหอจดหมายเหตุ จัดเรียงโดยแบ่งเอกสาร เป็น 2 กลุ่ม คือ เอกสารเดิมของหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑสถานชาติไทย และเอกสารของศาสตราจารย์อาภรณ์ ฤกษ์นามระ ส่วนเอกสารที่จะได้รับเข้ามาใหม่จัดเรียงตามเจ้าของเอกสารคือหน่วยงานที่ส่งมอบเอกสาร (Principle of Provenance)

2.4 การจัดทำเครื่องมือช่วยค้น เอกสารประเภทต่างๆ ที่จะจัดเป็นเอกสารจดหมายเหตุในระยะเริ่มดำเนินงานหอจดหมายเหตุ นั้น เครื่องมือช่วยค้นที่ควรจัดทำก่อน คือการทำบัญชีรายการเอกสารเพื่อการควบคุมและการสืบค้นรายชื่อเอกสารจดหมายเหตุได้ ส่วนเครื่องมือช่วยค้นประเภทอื่น จัดทำตามความเหมาะสมและความจำเป็นเช่น สารสังเขปเอกสาร ปฏิทินเอกสาร บัตรดัชนี

เอกสารลักษณะรูปภาพ फिल्मสไลด์ จะทำบัญชีรายการและจำนวนเอกสารเป็นการควบคุมก่อนในเวลาเดียวกัน จะให้มีการอธิบาย (อ่านภาพ) เพื่อให้มีข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับจัดทำเครื่องมือช่วยค้นประเภทอื่นที่เหมาะสมต่อไป เช่น บัตรดัชนี หนังสือแนะนำ (Guide)

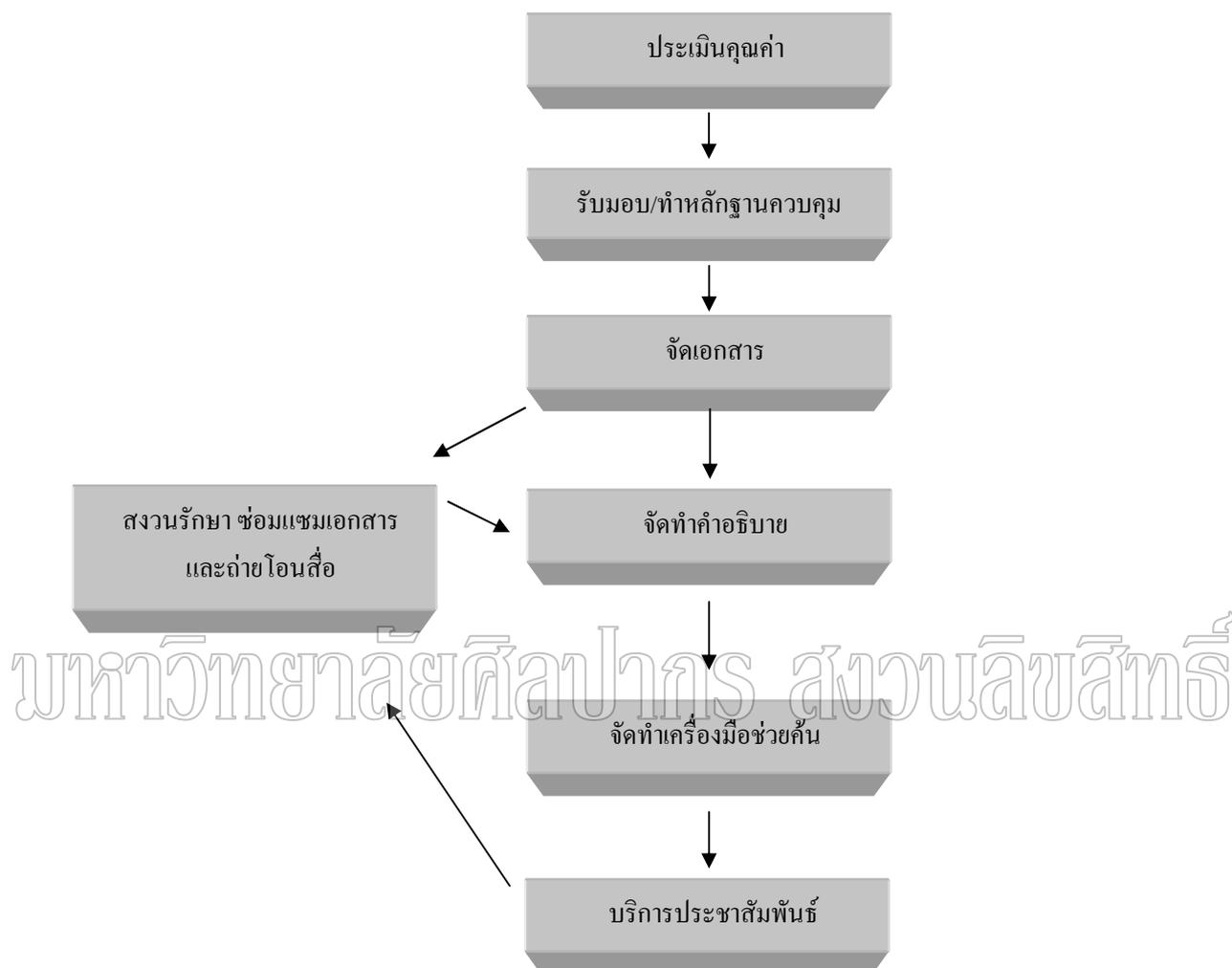
2.5 การให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ หอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ ขณะนี้ให้บริการได้ เพราะมีเอกสารจำนวนหนึ่ง และมีเครื่องมือช่วยค้นสำหรับให้บริการแล้ว คาดว่าเมื่อมีการดำเนินงานที่เรียบร้อย มีการประชาสัมพันธ์ที่กว้างขวาง การให้บริการจะเพิ่มขึ้น

2.6 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสารจดหมายเหตุ เพื่อให้พนักงานธนาคารเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของเอกสารจดหมายเหตุมากขึ้น และนำไปสู่การจัดการเอกสารที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้เป็นระบบ สามารถส่งมอบให้งานจดหมายเหตุได้ เช่น อาจจะมีการจัดแสดงนิทรรศการ และจัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เพิ่มข้อมูลในเว็บไซต์ในระบบอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับหอจดหมายเหตุธนาคารโลกที่ได้นำเสนอรายการเอกสาร และมีหน้าต่างแนะนำข้อมูลใหม่ เช่น แนะนำเอกสารชุดใหม่ที่จัดเรียงเสร็จแล้วพร้อมให้บริการ ประชาสัมพันธ์ในจุลสารพิพิธภัณฑสถานธนาคารไทยอย่างต่อเนื่องต่อไป

เนื่องจากการนำชมพิพิธภัณฑสถานธนาคารไทยสำหรับหมู่คณะผู้สนใจอยู่เสมอ จึงอาจแนะนำด้วยว่ามีการดำเนินงานและให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ แนะนำให้มีการใช้เอกสารจดหมายเหตุจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน และในการฝึกอบรมพนักงานใหม่มีการรวมการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานไว้ในแผนการฝึกอบรมด้วย หอจดหมายเหตุก็สามารถใช้โอกาสเดียวกันนี้แนะนำให้พนักงานทราบว่าธนาคารมีหอจดหมายเหตุและแนะนำให้ปฏิบัติตามระเบียบการจัดเก็บและทำลายเอกสารเพื่อให้มีเอกสารเข้ามาที่หอจดหมายเหตุต่อไป

2.7 การสงวนรักษา ซ่อมแซมเอกสารและถ่ายโอนสื่อ เอกสารที่ให้บริการควรเป็นเอกสารที่มีสภาพใช้งานได้ ได้รับการอนุรักษ์แล้ว แต่เนื่องจากงานจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์อยู่ในระยะเริ่มดำเนินงาน ยังมีบุคลากรน้อย และการอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุต้องการการศึกษาวิเคราะห์ทางวิชาการ การฝึกฝน และเครื่องใช้หลายชนิด รวมทั้งต้องการเนื้อที่กว้างขวาง หอจดหมายเหตุธนาคารไทยพาณิชย์จึงอาจทำการอนุรักษ์ในเบื้องต้นกับเอกสารเดิมของพิพิธภัณฑสถานไทย และเอกสารของศาสตราจารย์อาภรณ์ กฤษณามระ เช่น ซ่อมเอกสารที่ขาดหรือชำรุด เย็บเอกสารรวมเป็นปก ได้เท่านั้น ส่วนการสแกนเอกสาร และการอนุรักษ์เนื้อเอกสาร ต้องขอความอนุเคราะห์จากสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หรือสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติซึ่งมีความพร้อมในการซ่อมเอกสารและการฝึกสอนเจ้าหน้าที่อนุรักษ์ ให้มีทักษะเพิ่มขึ้นและดำเนินการอนุรักษ์เอกสารเองต่อไป

การดำเนินงานจดหมายเหตุรณาคารไทยพาณิชย์ สรุปลงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 การดำเนินงานของหอจดหมายเหตุรณาคารไทยพาณิชย์

ประโยชน์ของหอจดหมายเหตุรณาคารไทยพาณิชย์

เมื่อมีการจัดตั้งหอจดหมายเหตุรณาคารไทยพาณิชย์แล้ว ธนาคารจะได้รับประโยชน์จากหอจดหมายเหตุและเอกสารที่เก็บในหอจดหมายเหตุดังนี้

1. มีระบบการจัดการเอกสารที่ถูกต้อง เป็นมาตรฐานและปลอดภัย เอกสารสำคัญไม่สูญหาย ประหยัดและช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

2. เป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนอ้างอิงในการบริหารและปฏิบัติงาน ช่วยในการตัดสินใจดำเนินงาน
3. มีเอกสารจดหมายเหตุซึ่งเป็นหลักฐานคุ้มครองกรรมสิทธิ์ สิทธิประโยชน์ทางกฎหมายทางการเงิน แสดงถึงควมมีธรรมาภิบาล แสดงประวัติ พัฒนาการของธนาคารจากอดีตไปสู่อนาคต ข้อมูลปฐมภูมิสำหรับการค้นคว้าวิจัยทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

- 1 . การศึกษาเกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น ไฟล์ภาพ ไฟล์เสียง เอกสาร ได้ตอบในรูปแบบของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เอกสารลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก
2. การศึกษาระบบจัดการเอกสารปฏิบัติงานธุรกิจของธนาคารไทยพาณิชย์
3. การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการใช้เอกสารอ้างอิงในการปฏิบัติงานของธนาคาร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประถมศึกษา